

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1893. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsédkben.

Szövetkezeteinkről.

A gazdasági szövetkezés fundamentumát szerintünk a falusi „gazdakörök” képezik. Ha egy község szövetkezeti mozgalmait helyes irányban akarjuk fejleszteni, s jól akarjuk megindítani, úgy okvetlen tisztába kell jönnünk azzal, hogy akarja-e a község a szövetkezést, ki fog-e mellette hiven tartani, nem hagyja-e magát buzgósága- és jószándékától eltéríteni a szövetkezés ellenségei ravasz ármanykodásai által?

Ezek mind igen fontos kérdések, s a ki ezekkel nem számolva alakít szövetkezeteket, az mérhetetlen károkat okozhat nemcsak községének, hanem magának a szövetkezeti eszmének is. Mert egy könnyelműen gründolt szövetkezet szétfoslása után egész vidéket képes elriasztani szövetkezet alakításától.

Mielőtt tehát szövetkezetet alakítunk, tisztába kell jönnünk avval, hogy mily mértékben számíthatunk a község érdeklődésére, nem-e szalmaláng az s hogy egyáltalában megvannak-e a komoly alap feltételei a szövetkezet boldogulásának?

Tegyük fel, hogy hiányoznak a kedvező feltételek. Mit jelent ez? Talán azt, hogy nem szabad ott szövetkezetet csinálnunk!

Távrolról sem! Inkább azt, hogy meg kell teremtenünk a szövetkezet részére alkalmas talajt.

Át kell alakítanunk a népet, olyanná kell azt nevelnünk, hogy számíthassunk minden körülmények között az ő kitarására, értelmességére, s hogy a józan ész szavának nagyobb hatása legyen reá a világ minden ámitásainál.

Es ki végezze el ezt a nagy átalakító munkát?

Talán az iskola?

Az is sokat tehet!

Mi a „gazdakörök”-ben látjuk azt az alkalmas, azt a hatalmas eszközt, melynek segítségével pap és tanító csodákat művelhet egy-egy községben.

Például megalakul egy községben a „Gazdakör”. Hasznos, tanulságos beszélgetések és előadások által sikerült odaédesgetni az értelmesebb gazdákat. Egy alkalommal szóra jön, hogy a községben majd csak 2 koronával drágább a korpa, mint a hogy az újságokban jegyezve van az ára. A lelkesz előáll avval az indítványával, hogy hát álljunk össze néhányan és rendeljünk egy vagon korpát a „Magyar mezőgazdák szövetkezeté”-től. A korpa megjön, minőségre jó, kifogástalan és az ára is olcsóbb. Szétosztják, mindenki meg van vele elégedve. Alig egy-két nap alatt jelentkeznek egymásután az atyafiak a tisztelendő úrnál, hogy nem kaphatnak-e ők is az olcsó korpából?

— „Kaphat mindenki, a ki tagja a „Gazdakör”-nek.”

Igy azután rövid idő alatt az egész község benn lesz a „Gazdakör”-ben. Rendezkednek, hogy a megrendelt korpát sorrendben 10—10 tag tartozik a vasuti állomásról befuvarozni díjmentesen, s a szétosztásnál is bizonyos tagnak közre kell működnie.

A dolog haladt szépen, egyszer azonban mégis fennakadt azon, hogy egyiknek-másiknak a tavaszi, vagy nyári időszakban nincs pénze kitizetni a résztét. Pedig a „Mezőgazdák szövetkezeté” egy hónapnál tovább nem hitelez.

Ez baj, mert a kereskedő hitelez akár egész évre is. Igaz, hogy a kitleve vett korpa drágább, meg a mázsa nyelvét sem lehet úgy megnézni, de hiába, mikor azért nem kell mindjárt pénzt adni!

Ha már ennyire tartunk, akkor elérkezett az idő a „Hitelszövetkezet” megalakítására.

Összehívjuk a gazdákat, előadjuk, hogy bizony korpát nem adhatunk hitelbe, de jobb is, ha azt mindenki készpénzért vásárolhatja. Mert akkor olcsóbb is, meg a mérték is kijár becsületesen. Hogy azonban segítsünk azokon, a kik bizonyos időszakban pénz hiányában nem tudnának készpénzen vásárolni, hát ajánlatos lenne megalakítani a községi „Hitelszövetkezet”-et, hol mindenki kaphat mérsékelt kamatra, betáblázás nélkül kölcsönt, melyet azután akár 20—40 fillérenként is lehet törleszteni.

Ily előkészítések után a hitelszövetkezet minden községben megalakítható, s ha ez meg-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

A béke kis anygala.

Az árnyas fasorokkal szegélyezett, hosszú sétaút egyik oldalán szépen gondozott kerttel körülvéve feküdt a Hadfaludy-villa.

A vadszőlő lombjaival sűrűn beárnyékolt verandán, kényelmes hintaszékében, olvasásban elmerülve ül a villa ifjú urnöje: Hadfaludy Viola.

E sorokat olvassa: „Nézzétek ott a déli rengetek szélén, ama kevély terebélyes fát az ásitó ösvény parkányán, gyökereit az ár ki-mosta már, a vihar nem egy ágát törte le, egy csapás még s a mélységbe hanyatlak; ámde a tövénél él a szelíd passziflóra, a buvirág, az őserdők bájos füzere s indáival sűrűn körülfogta a büszke sudart s lekötötte ezer gyökérszállal a parthoz, körülölelte a sziklákat, felkuszott a lombkoronáig s megtöltötte azt csillogó virágaival.

Hasztalanul dühöng a vész, a sudar mereven áll s ha valaha a virányos partokkal együtt leszakad, a kedves, virító füzerek vele együtt omlanak a mélybe.

Ez a hű nő képe — nehéz időben!”

Amint ide ért, letette a könyvet, nem tudta tovább folytatni az olvasást, mert a sorok oly szépen állították előbe a férjéhez mindig hű nő képét, holott ő elhagyta semmiségért az övét.

Lehunyta a beszédes szeméit, hátrahajtott a szőkefürtös fejét és ébren álmadozott ifjú életének elmúlt eseményei fölött.

Özv. Hadfaludy ezredesnének egyetlen leánya volt Viola. Ugy nevelte fel, mint a melegházi ritka virágot, becézgette, kényeztetete. Gondosan őrizte mindentől, a mi ártatlan, gyermeteg kedélyét megzavarhatta volna. S a mint neki mindene volt leánya, úgy viszont a leánynak mindene volt a mama.

Viola csinos szőke leánya volt, de gyermek, egészen gyermek volt, még hosszú ruhás korában is. Babának hívta mindenki az ismerősök között.

Madár a lombfakadéskor nem örült úgy az életnek, mint ez a bohó, édes gyerek. Előtte rejtély volt még az élet komolysága. Vidám pillangólélek volt, mely aranyos szárnyakkal libegett az élet verőfényében.

Epen azért a harte voléet roppant meg-

lepte a hír, hogy a Baba Rétfalussy Jenő huszár-százados menyasszonya lett.

Ezt is csak olyan játéknak vette. Nem szereléből lett a százados menyasszonya, hanem mert a mama akarta, meg aztán a délcég, szép volégent sem tekintette másnak, mint egy egyenruhás csinos játéknak.

A fényes esküvő után a fiatalok Győrtelekre mentek, hol a férj állomáson volt.

Az asszonykát az új társas körben csakhamar megszerették. Kedélye semmit sem változott, ott is Baba volt a neve. A férjnek azonban nem tetszett nevének ez a gyermekessége. Azt kívánta, hogy a ház asszonyát több respektus környezze. Nem akarta, hogy az ő, a komoly katona felesége játékból legyen a társaság kezében. Aztán meg az is bántotta, hogy a felesége oly tulságosan anyás, aki még akkor sem akarja elengedni a mama ruháját, mikor már asszony. Föltette magában, hogy komolyságra szoktatja. Meg is kezdte a nevelést.

Viola azonban az hitte, hogy férje főlényét akarja vele éreztetni s az elkészítette. A férj meg, aki, az igaz, nem is velt csupa selyem ember, azt gondolta, hogy csak nem kell engedni, — meg lesz a hatás.

A hatás bekövekezését azonban a gyakran

Papp Károly Székesfehérvárott Városház-tér, 5. szám alatt. (Bejárat: a Megyeház-utáról.)
Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyek, függönyök, vegaruk, valamint ágynemű-toll-tisztítást elvállalom. — Gyász esetekben a legrövidebb idő-alatti kiszolgálást ígérek. 2721 156-37

Mai lapunk 4 oldal.

van és áldásban működik, akkor nyert ügyünk van, a többi szövetkezetek maguktól fognak alakulni.

Ha a korpabeszézés sikerült, akkor a „Gazdakör” fölveti a kérdést, hogy nem lenne-e jó kocsikenőcsőt is rendelni, később pedig kiterjednek gépolajra, petróleum, szappan stb. oly cikkekre, melyekből nagyobb mennyiség szükséges minden gazdaságban.

De a dolog ily előrehaladásánál már maguk a tagok ostromolják a vezetőket, hogy kellene ez is, az is, a cukrot is olcsóbban akarjuk, a vásznat is s így tovább.

Ekkor összehívjuk újból a „Gazdakör”-t s előadjuk a fölmerült kívánságokat, valamint azt is, hogy a „Gazdakör” ezeknek a kívánságoknak megfelelni nem tud, mert ehhez már egy állandó áruktár kellene, s egy elárusító is, ki folyton rendelkezésre áll a közönségnek. Szóval javaslatba hozzuk a „Fogyasztási szövetkezet” megalakítását; s ilyen előzmények után föltétlenül sikerülni is fog. De nemcsak az alakítás fog sikerülni, hanem biztosítva lesz annak fönnállása is, mert a nép lassan-lassan már előre fölismerte a szövetkezés hasznát és előnyeit, s nem hagyja magát rosszakarattú híresztelések által eltántoritani.

E néhány példával bemutattuk, hogy miként indíthatók meg egy községben a szövetkezeti mozgalmak a „Gazdakör” segítségével. A gazdaköröknek ezenkívül más fontos hivatásuk is van, melyekkel talán más alkalommal fogunk foglalkozni, mert csak a szövetkezeti mozgalmak megindítása szempontjából való fontosságát akartuk kifejezni.

Ajánljuk tehát a szövetkezeti eszme híveinek, hogy elsősorban „Gazdakör”-t iparkodjanak községekben létesíteni, hogy abban a további mozgalmaknál ottthot és biztosabb kiindulási pontot találhassanak.

Agrárius.

ellátogató mama nagyon késtellette. Az ő szemében Viola még mindig kis leány volt. Nem engedte, hogy komoly asszonygy fejldjék. Persze, hogy leányának adott igazat.

Nem hiányoztak a miatt a családi viharok sem, lőnyek záporával és panaszokkal fűszerezve. Egyszer aztán a férj udvariasan, de komolyan tudtára adta a mamának, hogy az ő nevelési rendszere kizárja a mama jeletét s felkérte, hogy további intézkedésig kímélje meg házat becses látogatásától.

Persze, hogy erre mindketten ájuloztak.

A mama fenyegetődött, hogy ily elbánás után ő vele a leánya is el fog menni.

A férj kijelentette, hogy az ő belecgyezésével nem, azonban az ajtót nem szokta rázárni a feleségére. Ha képes rá, hogy férjét ilyen csekélység miatt elhagyja, ám tgye, ő szóval sem fogja visszahívni. Aztán köszönt és magukra hagyta őket. Kilovagolt.

A mama mérgeben dúlva-fúlva pakolatott. Az asszonyka is engedve a sok rábeszélésnek és meghátva az anyai szív fájdalomcsajtolta könyeitől, — szintén összepakolt és egy levelet hagyva hátra férjének, elutaztak.

Mikor Rétfalusy a levágásából hajazott, már csak hült helyüket találta.

UJDONSÁGOK.

— **Klotild főhercegasszony születésnapja.** Klotild főhercegasszony születésnapját szombaton hálaadó istentisztelettel ünnepelték *Alcuton*, mi a főhercegi udvari templomban, reggel 9 órakor vette kezdetét. Az oratoriumban láttuk: *József* főherceget, *Klotild* főhercegasszonyt *Eriszélet* főhercegnővel, míg a templom padso-raiban a főhercegi tiszteket *Libits* és *Unterauer* m. kir. udvari tanácsokkal és a helyi intelligenciát. — Kivonult galában az udvartartás személyzete is. Mise végén „Te Deum” volt, mit a pap orációja fejezett be. Az ünnepelő főhercegasszonyt számos távirathoz üdvözölték az uralkodócsaládból.

— **Halálozás.** A helybeli ev. ref. hitközség érdemes lelkésze: *Tatay Imre* tegnap reggel 3 órakor elhunyt. A derek lelkipásztor 1867. óta vezette a helybeli ev. ref. híveket a valláserkölc utján, és ugy e tekintetben, mint társadalmi téren köztsztelelet vívott ki magának. A 74 éves, tisztelettremelő aggastyán pár év óta már gyengélkedő volt, de csak a legutóbbi időben vált képtelenné lelkészi funkcionának végzésére. Halála híre Pálffy Károly azzonal presbyteri gyűlést hívott össze, amelyen elhatározták, hogy az elhunytat az egyház halottjának tekintik. *Tatay Imre* nem nősült meg sohasem, de azért — bár családtagok nem siratják — hívei, jóbarátai és tiszteletői lelkében sokáig élni fog emléke. Haláláról a következő gyászjelentést tettük:

Székesfehérvári ev. ref. egyház presbyteriuma mély fájdalommal tudatja szeretteit lelkipásztorának: nagy *Tatay Imre* ev. ref. lelkésznek, a dúnántúli ev. ref. egyházközségnek egyh. Tanácsbírájának, közs. iskolaszéki tagnak, stb. életének 74-ik, itteni lelkészkedésének 37-ik évében, hosszas szenvedés után, f. hó 11-én reggeli fél 3 órakor bekövetkezett gyásos halálát. A boldogultnak földi maradványait f. hó 13-án d. e. 9 órakor fogjuk a lélkészlakból az ev. ref. sírkertben örök nyugalomra helyezni. — Székesfehérvártól, 1904. július 11-én. — Legyen áldott emlékezete porai felett!

A komoly, büszke katonát nagyon bántotta a dolog, szegylete is. Fájt is neki nagyon, mert azzal a komoly, katona szívével szerette ám azt a gyerekkasszonyt.

Szemrehányást azonban nem tett nejkének, vissza sem hívta, válópert sem indított. A lakást teljesen úgy hagyta, ahogy volt, de e naptól fogva sohasem lépett azokba a szobákba, melyek felesége számára voltak berendezve. Tisztársai és huszárjai azonban ez idő óta nagyon hallgatagnak és komolynak találták, kötelességének teljesítésén kívül máskor senkivel sem érintkezett.

Egy napon sürgőnyt kapott, melyben tudatták vele, hogy neje egy egészséges lánykának adott életet.

A komoly katona egészen elérékenyült annak tudatára, hogy ő apa. Hogy örült neki! Egész cróvel lépett fel szívében a vágy, hogy láthassa azt a kis babát, de a katona, a férfi büszkesége nem engedte.

(Vége köv.)

— **Vármegyei közgyűlés.** Ma tárgyalta Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága a vármegyei tisztviselők fizetésemelésére vonatkozó törvény-cikk életbeléptetéséről szóló miniszteri utasítást, illetőleg az ennek értelmében összeállított tervezet. A közgyűlést állandó választmányi ülés előzte meg. A közgyűlés — mint azt mi előre megtartuk — ugyszólván minden vita nélkül elfogadta az előadói tervezetet, amely tervezet a mult számunkban közölt kimutatásnak mindennemű megfelelő. Pél 11 órakor báró Fiáth Pál főispán a rendkívüli közgyűlést megnyitotta. Figyelmébe ajánlotta a bizottsági tagoknak az ügy fontosságát és annak nyugodt, higgadt tárgyalására kérte őket.

Az egész tervezet ismertetése folyamán csupán az árvászéki jegyzői állás beosztása okozott vitát. A tervezettel szemben ugyanis az állandó választmány azt javasolta, hogy az árvászéki jegyzői állás a III. és IV. jegyzői állás elébe helyezessék. Egy kis vita fejlődött ki e körül a kérdés körül, amelyben Huszár Agoston alispán, dr. Hattyuffy Dezső árv. elnök, Paizs Gyula, Gyapay Pál és Kenessey Gyula biz. tagok vettek részt, a mely azzal végződött, hogy — szavazásra kerülvén a sor — a törvényhatósági bizottság az állandó választmány javaslatát elfogadta.

A magunk részéről szintén arra az álláspontra helyezkedünk, hogy az árv. jegyzőség eddig is magasabb rangfokozattal bírt Fejérvármegyében, nincs tehát ok ennek a statutumnak megszüntetésére, különben is a törvény sorai is emellett szóllanak.

Legvégül még Szüts Jenő és Kovács Sándor főszoigabírók rangfokozatának megállapítására vonatkozó előterjesztést fogadta el a közgyűlés. Ami szintén törvényben gyökerezik, amennyiben az idősebb főbíráknak a VII. rangfokozatba való beosztását a törvény megengedi. Ekként a vármegyei tisztviselők fizetésemelésének kérdését letárgyalván, az elnök főispán a közgyűlést 11 óra néhány perckor feloszlatta.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter a ráckereszturi anyakönyvi kerületbe Krepsz Mihály közs. irnokot h. anyakönyvvezetővé nevezte ki.

— **A könyörületesszivekhez!** Nyomorba jutott egy család önhibáján kívül. Az éhség fenyeget egy jóraváló édesanyát és 8 apró gyermeket, mert a családapa, aki hónapok óta betegem fekszik a kórházban, nem kereset több kenyeret. Megrendül az ember szíve, ha elgondolja azt a gyötrelmet, a mit az édesanyának napról-napra el kell szenvednie: 8 gyermek, a legkisebb 4 hónapos, a legidősebb két leány 12 és 14 éves. Ugyszólván egy sem keresetképes. Az édesapa, aki a D. V. rezüműves műhelyben napszámosként dolgozott, valószínűleg *wakou* kerül ki a kórházból. A szerencsétlen anyát. Ditrich Ferencnek hívják, Tobak-utca 5. szám alatt lakik. Arra kerjük olvasóinkat, ne hagyják elpusztulni ezt a becsületes családot, hanem ki mennyit adhat, (hacsak néhány fillért is) küldje be szerkesztőségünkbe. Mi az adományokat nyilvánosan nyugtázzuk, a jóságos Isten pedig bizonyára százaszorosan visszafizeti azokat.

— **Adózók figyelmébe.** A folyó 1904-dik évre a föld és házberadó után esedékes általános jövedelmi pótdadó kivételében, ezen tetteket magukban foglaló lajstromok a városi pénzügyi hivatalban július 8-ik napjától július 16-ik napjáig közszemlére kitéve lesznek, hol azok a délelőtli hivatalos órák alatt mindenki által megtekinthetők. A sérelmes kivétel ellen azok, kik ezen adómet már előzőleg is fizették, a lajstrom kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezen adót első ízben fizetik, ennek kézi adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt, a városi közigazgatási bizottsághoz címzett felszólamlásaikat a városi hatóságnál annál inkább adják be, mert az elkészített beadottak figyelembe vétetni nem fognak.

Szlanynika Ferenc
 férfiszabó
 Székesfehérvártól, Szent-Imre-utca I. szám.

Ajánlom dűsan felszerelt raktáromat a legfinomabb tavaszai és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű őrű, egyen- és pápi-ruhák legjutányosabb ár mellett, korrektt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

